

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Waerchtighe Historie Van de Martelaers Van Gorcom

Estius, Wilhelm

Antwerpen, 1604

Capittel XIX. Hoe de soldaten de Minder-broeders hebben ghepraemt om
geldt van hen te hebben.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64552)

CAPITTEL XIX.

Hoe de soldaten de Minder-broeders hebben ghepraemt om geldt van hen te hebben.

D Aer naer hebben sy hen ghekeert tot de Minder-broeders/ ende vande armen Christi ghehepscht schatten geldts. Ende hoe wel alle de soldaten wel wiestē dat sy midts hun Orden ende profesie gheen ghebruyck noch handelinghe van gelde en hadden/ nochtans den haet met de gierighepdt heeft in hen-lieden verweckt een quaedt vermoeden/ dat de Religieusen inder waerhepdt sulcks niet en warē/ als sy uyt-wendigh ghelietē oft schenen te zijn: maer dat sy met eenen valschen schijn van armoede de menschen bedrogghen/ ende dat sy moelsten eenighe ghemeyne goeden secretelijck besitten/ oft elck apart heymelijck geldt hebben veur hun particulier ghebruyck. Sulcks veur-waer en wasser niemandt onder hen allen/ Godt zij ghelouet. Want de goede toe-siecht daer sy in ghehouden wierden van Pater Gardiaen/ maecte wel datter niemandt en soude hebben derren pepen van heymelijck geldt te hebben: ende oock wierden hen alle noodtelijckheden soo sozghvuldighlijck ende soo ghelijckelijck versien ende aen-ghedient/ dat niemandt oock en soude begheert hebben geldt te hebbē. Maer de soldatē om hē eer te doen belijde/ soo hebben sy willē hen ondersoek beginnē vande iongste/ hopende dat die midts huone iongheydt simpelijcker ende opentlijcker op huone vraghen souden antwoerden/ ende lichtelijcker souden swichten deur de tormenten die-men hen soude aen-doen om te doen belijden. Dese dan aen-beerdende/ hebben-se soo vreeselijcken ende onghenadelijcken met vupsten ende palmen gheslagghen/

ghen / dat sy den eenen van hen eenen back-tandt
 uyt het tandt-bleesch gheslaghen hebben / ghelijck
 sy naer-der-handt doen sy vande Martelaers af-
 gheweken was / versheydene personen de lighe
 plaetse ghetoot heeft. Een ander die lecke-broes-
 der was / met dat sy al-sulcke slaghen niet ghes-
 woon en was / heeft met luyder stemmen ende tra-
 nen beginnen te schreyden. Den welcken de Gar-
 diaen ende andere broeders straffen ende vermaen-
 dé tot patientie. Maer al-soo sy deur hunne wreedt-
 heydt hem euen hardelijck sloeghen ende dreyghden
 om dat sy hen den schat ende costelijckheydt vande
 kercke wijlen soude / heeft al weenede geandwoordt /
 dat sy van alle dese dinghē niet met allen en wieste ;
 maer dat de kennisse en sorghe van dese saecken aen-
 gingh den Gardiaen als hunnen ouersten. Doen
 hebben sy gebræghet: Wie is hier de ouerste van dese
 verraders: Daer-om noemden sy hen verraders /
 op dat sy niet en souden schijnen yemanden pijn oft
 mopelijckheydt aen te doen om der religien wille /
 want dat hiel-men t'ene-mael contrarie te zijn de
 Euangelische leeringhe. Hier-om alle die sy om der
 religien wille haetten ende begheerden om den hals
 te brenghen / leyden sy op mis-daedt van verraderije
 ende turberinghe vande ghemeyne wel-vaert / wel
 wetende hoe hatelijck ende leelijck dat sy eenen pe-
 ghelijcken luydt de naem van verrader. Wt des-
 ser oorzæcken verlierende sy hen seluen eenighe lees-
 lijcke seyten / deden hun beste om de selue den ghe-
 meynen volcke wijs te maecken / ten eynde dat sy
 dese ghevanghenen deur gheen andere en souden
 achten als landt-verraders ende doodelijcke vbande
 vande ghemeyne wel-vaert ende liberteyt. All-men
 dan hadde beginnen te roeren vanden ouersten / ver-
 laetende de ionghers / hebben ter-stondt ghegrypen

D. Die-

p. Hieronymum den Vicarius / meynende dat hy
 de Gardiaen was / en hem aen-ghedaen met schre-
 kelijcke dreyghementen. Sy stelden hem eenen op-
 steker opde borste / als oft sy hem een-ganghs soude
 deur-steken / ten ware dat hy den ghehepschten schat
 verriedt. De Vicarius / hoe wel dat hy hē seluen met
 een woort soude hebben connē verlossen upt dat pe-
 rijckel / te weten / verclarende dat hy niet en was de
 ghene dien sy meynden / heeft nochtans lieuer swij-
 ghende in 't perijckel willen bliuen / dan dat hy upt-
 segghende ghelijck 't was / eens anders leuen soude
 in perijckel brengen. Ende dit was een tecken van
 grooter liefden tot sijnen ouersten : ende euen-wel
 wast seer lofbaer dat de Gardiaen aen sijnen Vica-
 rius daer teghen heeft ghetoont / dat hy ter wijlen
 dat de Vicarius stille sweghe ende vast verwacht-
 de den dood-steke / als een goede herder en vader van
 sijne onder-saten niet connende ghelijcken dat hy
 dwaelinghe van persone pemandt veur hem eens-
 ghe pijn oft verdriet soude lijden / heeft opentlick
 beleden dat hy heur-lieder Gardiaen was. Als sy
 dan hem hebben ghekent / latende den Vicarium
 gaen / hebbe hem als rascende grouwelijcke buyuell-
 dienaers beginnen te tracteren / niet ghelijck eenen
 mensche / maer ghelijck een wilde beeste / iae ghe-
 lijck den snoodtsten moorder vande werelddt. Want
 al-soo heeft hy seluer naer-der-handt secretelijck ver-
 trocken aen eenen goeden vyfent / die ons t'selue met
 noch sommige andere dinghen heeft ouer-gheseght.
 Erst ouer-vielen sy hem met schroomelijcke woort-
 den / daer naer met slaghen / soo vele den eenen op
 den anderen / dat sy by-naer sijn gheheel lichaem ont-
 stucken sloeghen : daer-en-bouen noch met vrees-
 lijcke dreyghementen / al-te-mael om hem te brengen
 tot het wijlen van den verborghenen schat.

Soo heeft hy met vziendelijcke woorden gheandts
 woordt: Ghy wetet wel dat onse kelcken en kerck-
 kelijcke ornamenten op dit Casteel ghebraght zijn/
 daer ick oock niet aen en wijsele oft ghy hebt-se wel
 weten te vinden. Anders veur-waer en hebben wy
 gheenen schat/maer ghelijck wy arm zijn/soo heb-
 ben wy tot noch toe gheleest bande ael-moessen die
 ons bande goede menschen ghegheuen zijn. Soo
 verre daer yet ouer-gheschoten is / dat en wete ick
 niet waer't wesen magh. Want ghy-lieden oock
 wel wetet / dat t'geldt / d'welck ons veur al-moesse
 woordt toe-gheschickt niet en passeert deur onse han-
 den / maer deur handen van eenighe wereltdijcke
 personen. Hier op hebben de soldaten gheandts-
 woordt: Ghy Monick / ghy liegher aen. Maer
 den heylighen man / naer dese sijne eerste andtwoor-
 de / als waerachtigh / recht uyt / ende redelijck / en
 hebben sy voordt-aen met gheene drepghementen/
 slagghen / oft eeniger-hande perssinghe sijns lichaems
 ronnen bedwingghen / dat hy een woordt meer spre-
 ken soude: Want hy eens veur al simpelijck ende
 opentlijck de waerheydt hadde gheandtwoordt.
 Want hy inder waerheydt noyt en hadde schatten
 vergadert / noch oock doen vergaderen om te ver-
 sien de noodelijckheden van sijne broeders oft het
 clooster veur eenen langhen tijdt. Het welck oock
 wel wijselijck ende naer-volgende sijn professie was
 ghedaen. Want hier deur is verhoedt gheweest/
 dat hun vpanden de ketters niet vinden en souden
 eenighen schat om te nemen ende qualijck deur te
 brenghen: ende niet eenen wierdt ont-nomen de
 oorlaecke van quaedt vermoeden / d'welckmen
 niet sonder groot schandael soude moghen op-ne-
 men hebben / waer't laecke dat-mien-groote schat-
 ten gheldts hadde ghelonden byde ghene die de
 euang

euangelische armoede soo hooghelyck ende son-
derlinghe hadden belouet.

CAPITTEL XX.

Hoe sy den Gardiaen hebben ghepijnt ende
gheworcht ouer doot.

ALs dan de soldaten niet een woort ant-
woort en consten van hem ghecrighen op
t'ghene dat sy vzaeghden/ soo hebben sy hem onghes-
nadelijck ghetrocken om te gaen hanghen. Ende
hoe wel dat sy onder-tuffchen seyde: Ghy en derft
my al-dus niet trecken / ick sal gheerne van selfs
gaen: nochtans sy-lieden hem euen ombelesdoelijck
handelende / hebben oock sijn coorde/ daer hy naer-
volghende sijne Orden mede ghegordt was/ om sijn
hals ghedaë / ende hem al-soo ghebonden her-
waerts ende derwaerts ghetrocken tot dat sy gheco-
mē sijn aende deure vandē kercker/ daer sy hem wil-
den gaen hanghē / ghelijck sy coorts te veuren H. Ni-
colaes Poppel hadden ghedaen. Hebbende dan de
coorde daer des Martelaers hals mede ghebonden
was ouer de deure gheworpen/ hebben sy met groot
gheweldt hem vander aerden op-ghetrocken: maer
als sy de coorde langh vast hielen metter handen/
soeckende ergheringhs eenen naghel oft stock oft pet
om de coorde vast aen te maecten / soo is ter wijlen
sijn lichaem neder gheresen mette voeten tot opder
aerden/ en weder-om vande rouwe menschen mette
coorde op-ghetrocken: ende in dese veranderinghe
wierdt de pijn met het leuen vanden heylighen
Martelaer verlenght / ende de doot uyt-ghestelt/
die hy seer begheerde veur de heylighe Kercke Chri-
sti te steruen. De soldaten dan als sy de coorde die